

Evenredigheidstoets

Dit wetsvoorstel implementeert de Tjebbes-uitspraak van het Europees Hof van Justitie van 12 maart 2019, C-221/17. Het doet niets meer dan dat. Het lost niet de belofte uit het regeerakkoord van oktober 2017 "Vertrouwen in de toekomst" in dat een modernisering van het Nederlandse nationaliteitsrecht in het vooruitzicht stelt.

Omstandigheden niet limitatief

Het klopt dat de opsomming van omstandigheden die het Europees Hof geeft die een rol moeten spelen in de evenredigheidstoets niet limitatief is. Toch ontbreken er naar mijn mening twee omstandigheden die expliciet in de Handleiding opgenomen zouden moeten worden.

1.

De grondslag voor het van rechtswege verlies van het Nederlanderschap is de veronderstelling dat na 10 jaar en ook na het aannemen van een andere nationaliteit, de effectieve band tussen de Nederlandse onderdaan en Nederland verloren is gegaan. Het komt mij voor dat dit dan ook de grondslag behoort te zijn voor het behoud dan wel herkrijgen van het Nederlanderschap met terugwerkende kracht. Ook al stelt het Hof dit niet in zijn uitspraak er staat de wetgever niets aan in de weg om in de evenredigheidstoets ook onevenredige gevolgen die liggen buiten de sfeer van aan het burgerschap van de Unie gerelateerde rechten mee te wegen, zoals de effectieve band met Nederland. Pas dan is sprake van een complete evenredigheidstoets die zijn grondslag vindt in de Nederlandse nationaliteitswetgeving.

2.

Toegevoegd dient eveneens te worden administratief verzuim van de kant van de Nederlandse overheid. Ik verwijs naar de uitspraak van de Hoge Raad van 3 april 2020, ECLI:NL:HR:2020:593, waarin de Hoge Raad oordeelt dat het feit dat de Nederlandse ambassade jarenlang aan betrokkene heeft meegedeeld dat zij geen Nederlandse was, terwijl zij dit wel bleek te zijn, dient mee te wegen in de evenredigheidstoets, zie ook de noot bij deze uitspraak in *JV*, 13 juni 2020, afl. 8, p. 746-749. Uit de praktijk en ook uit het Rapport Verlies Nederlanderschap van de Nationale Ombudsman van 10 mei 2016, 2016/145 (En toen was ik mijn Nederlanderschap kwijt) blijkt dat regelmatig door onzorgvuldige of foutieve informatie van de zijde van de Nederlandse overheid het Nederlanderschap wordt verloren of het tegenovergestelde dat ten onrechte een Nederlands paspoort wordt verstrekt. Dit administratieve verzuim dient dan ook een plaats te hebben in de evenredigheidstoets.

Verlenging termijn voor verlies

Het wetsvoorstel stelt een verlenging voor van tien jaar naar dertien jaar. De termijn van dertien jaar is volstrekt willekeurig. Er wordt verwezen naar het feit dat tot 1 januari 2014 (dat moet zijn: 9 maart 2014) Nederlandse paspoorten vijf jaar geldig waren en dat de verlies termijn op tien jaar was gesteld om onduidelijkheid over het Nederlanderschap binnen vijf jaar op te kunnen lossen.

Ook wordt verwezen naar het amendement dat was ingediend bij wetsvoorstel (33852 (R 2023) waarin werd voorgesteld om de verliestermijn op vijftien jaar te zetten in verband met de nieuwe geldigheidsduur van tien jaar van Nederlandse paspoorten. Niet wordt gemotiveerd waarom dit nu ineens dertien jaar zou moeten zijn. Uit de praktijk en ook uit het Rapport Verlies Nederlanderschap van de Nationale Ombudsman blijkt dat er veel verschillende redenen zijn dat Nederlanders ongewild hun Nederlanderschap verliezen en dat er veel verschillende redenen zijn waarom zij niet tijdig de verliestermijn kunnen stuiten. Vijf jaar is soms nog te kort. Waarom

drie jaar op dit moment ineens wel voldoende zou zijn wordt in het wetsvoorstel niet gemotiveerd.

Hier komt nog bij dat het de vraag is of deze korte verliestermijn, of dat nou tien, dertien of vijftien jaar is, in lijn is met het Europees Verdrag inzake Nationaliteit, Straatsburg 6 november 1997 (EVN). Het lijkt hiermee in strijd te zijn.

In artikel 7, lid 1 onder e van het EVN staat:

A State Party may not provide in its internal law for the loss of its nationality ex lege or at the initiative of the State Party except in the following cases:

lack of a genuine link between the State Party and a national habitually residing abroad;

Uit de Explanatory Report blijkt dat de effectieve band en de nationaliteit verloren kan gaan als mensen generaties lang niet meer in hun land van herkomst wonen:

One of the main aims of this provision is to allow a State, which so wishes, to prevent its nationals habitually living abroad to retain its nationality generation after generation. Such loss, however, is only possible for persons possessing another nationality.

For the purposes of this article, the term "lack of a genuine link" applies only to dual nationals habitually residing abroad. Moreover, this provision applies in particular when the genuine and effective link between a person and a State does not exist, owing to the fact that this person or his or her family have resided habitually abroad for generations. It is presumed that the State concerned will have taken all reasonable measures to ensure that this information is communicated to the persons concerned.

Generaties lang staat in schril contrast met de nu voorgestelde termijn van dertien jaar en is in strijd met de doelstelling en de bewoordingen van het EVN.

Modernisering nationaliteitswetgeving

Het is een gemiste kans dat met dit wetsvoorstel niet een poging wordt gewaagd de Nederlandse nationaliteitswetgeving daadwerkelijk te moderniseren en de belofte uit het regeerakkoord na te komen. Er is al sinds december 2016 een initiatiefwetsvoorstel van D66 en PvdA ahangig dat werkelijk de Rijkswet op het Nederlanderschap moderniseert: TK 2016-2017, 34632 (R2080), nrs. 2 en 3. Wanneer wordt dat opgepakt?

Hermie de Voer
Everaert Advocaten Immigration Lawyers
16 juli 2020